

De Tweede Wereldoorlog

*Inge van Gils groep 8 basisschool Jan Campert
9 maart 2006*

Voorwoord

*Dit werkstuk gaat over de Tweede Wereldoorlog.
Ik wil gaan vertellen wat de NAZI's waren, wie Adolf Hitler was, enz. enz.
Mijn opa heeft zelf nog in Berlijn gewerkt voor de Duitsers, en heeft de hele oorlog in
Nederland gemist.
Mijn oma, oma Tini, heeft de oorlog wel meegemaakt en heeft zelfs nog een
Bomscherf + ausweis die ik ook laat zien.
Dat en nog veel meer!
Dus sla maar snel open...*

<i>Hoofdstuk;</i>	<i>pag.</i>
<i>Hoofdstuk 1</i>	<i>4</i>
<i>Hoofdstuk 2</i>	<i>5</i>
<i>Hoofdstuk 3</i>	<i>7</i>
<i>Hoofdstuk 4</i>	<i>9</i>
<i>Hoofdstuk 5</i>	<i>15</i>
<i>Hoofdstuk 6</i>	<i>18</i>
<i>Hoofdstuk 7</i>	<i>21</i>
<i>Nawoord</i>	<i>22</i>
<i>Media lijst</i>	<i>23</i>
<i>Woordenlijst+bijlagenlijst</i>	<i>24</i>

Hoofdstuk 1

Hoe het begon...

De wereld tussen de 2 wereldoorlogen

De regeringen van Groot-Brittannië, Frankrijk en Amerika hadden gehoopt dat met de vrede van de Eerste Wereldoorlog (het Verdrag van Versailles) er meer vrede op de wereld zou komen.

En waarin ook de democratie (= een regeringsvorm waarin het volk veel mag bepalen) zou komen.

Maar in 1919 werd de fascistische beweging opgericht door de Italiaan Mussolini.

Wie begon de Tweede Wereldoorlog?

Duitsland begon de Tweede Wereldoorlog. Door de nederlaag in de 1^e wereldoorlog was Duitsland zo vernederd, dat ze de regering de schuld gaven. En toen kwam Adolf Hitler om het hoekje kijken... Duitsland had behoefte aan een sterke leider en Adolf was geknipt voor de job, vooral door zijn toespraken vond men hem geweldig.

Adolf gebruikte veel gebaren en praatte hard.

Adolf werd eerst benoemd tot Führer. Dat was de leider van zijn politieke partij, de NSDAP (de Nationale Socialistische Duitse Arbeiders Partij) Hitler wou aangesproken worden met 'der Führer'. Je mocht niet gewoon zeggen 'hallo', of 'goedemiddag meneer Hitler'. Hij wou dat je hem aansprak met Heil Hitler en hij stond erop dat je hem aansprak met 'Heil, mein führer!'. En dat vonden de mensen helemaal prima...

Ondertussen was Hitler een leger aan het opbouwen. Dat was verboden, maar hij deed het toch. De wereldleiders zaten allemaal zo van ach, die is alleen maar een beetje aan het spelen. Duitsland doet niks, dus ach...Ze hadden toch al zo veel geleden. Wij weten nu wel beter!!!

Hoofdstuk 2

De verovering van Europa

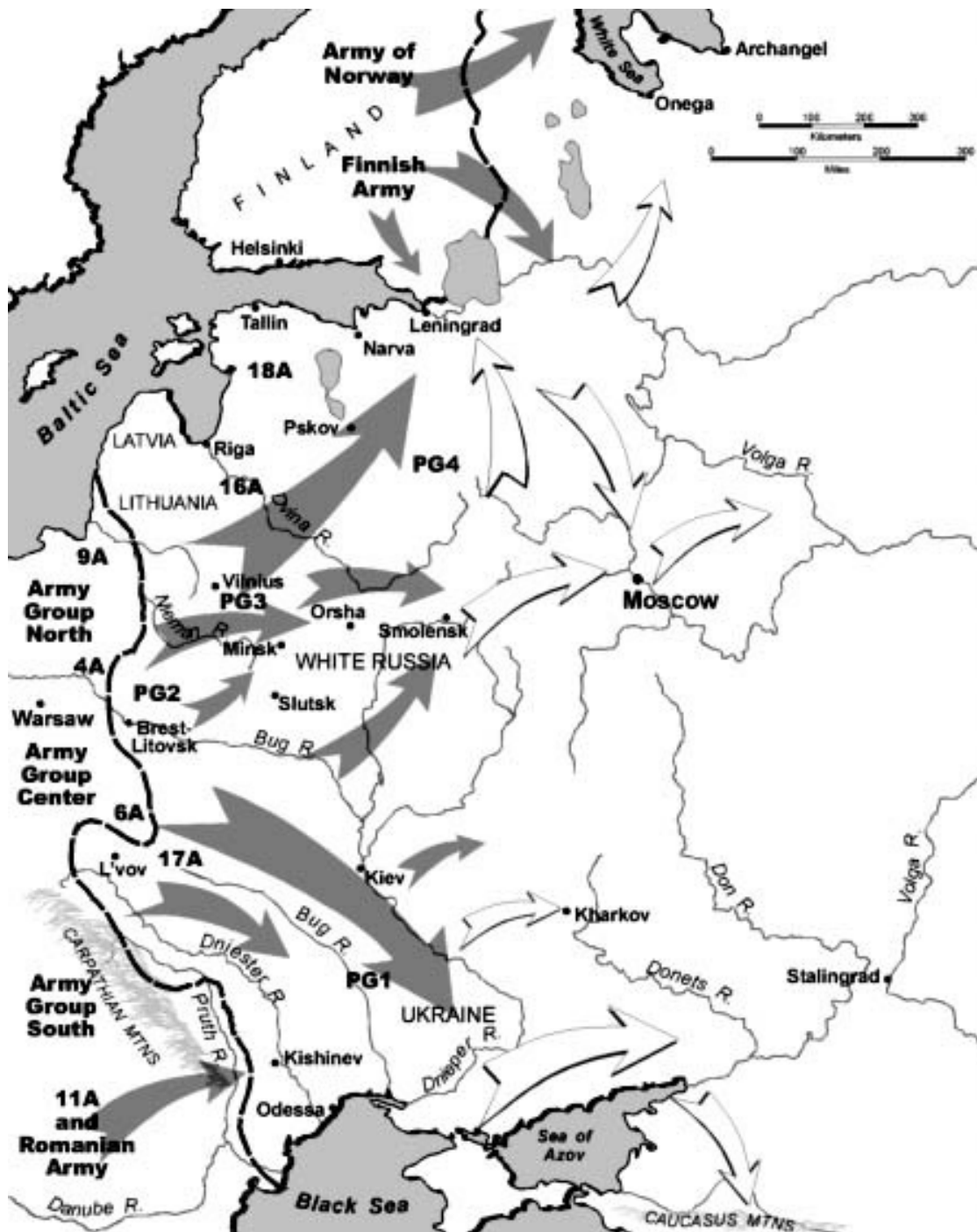
Eerst werden Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije zonder problemen ingelijfd. Het wilde dolgraag bij Duitsland horen. Hitler had zogenaamd 'lebensraum' (levensruimte) nodig. En de rest van Europa deed niets. Daarna werd op 1 september 1939 Polen aangevallen. Hitler deed dat met 'Blitzkrieg', bliksemoorlog. Dat ging zó snel, dat voor je wat kon doen ze al voor je deur stonden. Europa zei binnen 24 uur moeten jou troepen uit Polen weg zijn, anders zwaaït er wat! Hitler doet dat niet en de hel barst los... Groot-Brittannië, Frankrijk, Australië en Nieuw-Zeeland verklaren Duitsland de oorlog.

1940

Duitsland veroverde zonder veel moeite Scandinavië, de lage landen (wij dus) en Frankrijk. Ze veroverden ons omdat ze dachten dat ze via ons makkelijker in Engeland zouden kunnen komen.

Duitse tank in Polen, Denemarken en Noorwegen werden ook veroverd. De legertjes waren niet erg sterk en hielden de aanval niet. Hij had ook een aanval geprobeerd op Rusland, maar dat mislukte. Die operatie wordt ook wel 'operatie Barbarossa' genoemd.

Het aanvalspjan van de Duitsers om Rusland binnen te vallen.

Hoofdstuk 3

De Tweede Wereldoorlog in Nederland.

Op 10 mei vielen de Duitsers Nederland binnen. Nederland wou eerst neutraal blijven, maar Duitsland trok zich daar niets van aan. Nederland werd definitief verslagen op 15 mei. Nederland gaf zich over omdat Duitsland Rotterdam bombardeerde. Dat was een ramp!

De gevolgen van de ramp...

er waren 900 doden

Alles moest op de bon, omdat er te weinig voedsel was. Voor alles was er wel een bonnetje. De regering vluchtte met koningin Juliana naar Engeland, want daar was het veilig. Veel Nederlanders vonden dat laf, maar het is beter met regering in het buitenland dan helemaal geen regering. Seyss-Inquart (bijgenaamd zes en een kwart, hij liep mank) nam de leiding over in Nederland. Hij werd door Hitler benoemd tot rijkscommissaris voor bezet Nederland.

Censuur

De Duitsers zetten censuur op de Nederlandse krant, verstuurde brieven, enz. enz. Dat betekende dat de kranten en mensen niet alles mochten opschrijven over de Duitsers. De Duitsers zetten ook in de krant dat als er bijv. een bombardement was geweest dat zij heel moedig en goed waren, wat dus soms helemaal niet waar was. Ook moest je een persoonsbewijs bij je hebben, zo niet, dan kreeg je gevangenisstraf

Het verzet:

Het verzet was een groep mensen die vanalles probeerden te doen tegen de Duitsers, zoals aanslagen plegen, geheime krantjes drukken en versturen en helpen onderduiken van joden.

De NSB

De NSB was de partij van Hitler. Dat was de nationaal socialistische beweging. Sommige Nederlanders waren lid van die beweging omdat ze dachten dat Hitler gelijk had en Hitler beloofde een betere economie! Sommige mensen verachtten omdat ze 'landverraders' waren, en werkten ze tegen of praatten niet meer met ze.

En paar hele bekende verzetsmensen zijn Hannie Schaft, (het meisje met het rode haar) Walraven van Hall en Eduard van Musschenbroek.

Hannie Schaft

Walraven van Hall 1906-1942

Hij was een verzetsstrijder die lid was van een heel kleine groep verzetsmensen. Hij wou een hele grote groep maken samen met andere verzetsgroepen, maar dat voorstel werd afgewezen omdat het niet veilig was als ze ontdekt zouden worden. Hij werd doodgeschoten tijdens een illegale vergaderingen door een politiemann.

Eduard Samuel Adriaan van Musschenbroek 1919-1943

Hij had een archief met joodse namen in rook op laten gaan. Daarna is hij opgepakt en 's nachts gefusilleerd.

Hoofdstuk 4

De Holocaust van Hitler

Hitler was fascistisch. Hij vond dat mensen met blond haar en blauwe ogen (het Aarische ras) het perfecte ras was. Hij had een ongelooflijke hekel aan homoseksuelen, geestelijk gehandicapten, zigeuners en het allermeest aan joden. Joden waren "untermenschen", de mindere mens. Hitler moest en zou alle joden uitroeien. (Er waren razzia's gehouden om de joden te pakken te krijgen). Daarvoor werd de Wansee-conferentie gehouden. Onder leiding van de Duitse generaal Heydrich werd toen besloten om alle Joden in Europa te vermoorden.

Beslist werd, dat de manier van snel 'opruimen' was: vergassen, en daarna verbranden.

Men praatte dit nog goed ook, doordat men zei dat 'vergassen' de meest pijnloze dood was!

Dit massaal doden ('opruimen') van de Joden werd de 'Endlösung' genoemd.

Auschwitz was de plaats waar dat het snelste en meest effectief (= het best, het snelst en meest direct) kon gebeuren.

De toegang tot kamp Auschwitz. De letters boven het hek, arbeit macht frei, betekent arbeid maakt vrij.

Metershoog prikkeldraad met soms hoogspanning erop en wachttorens.

In nederland begon het met het pesten en sarren van joodse mensen, en het werd steeds erger. Joden werden opgepakt en naar concentratiekampen gebracht. De jonge kinderen en oude mensen werden vergast. Dat deden ze met bijna iedereen. Daarvoor gebruikten ze het gas Zyklon-B. Dat was een gas waarmee je op grote schaal mensen mee kon vergassen. De lijken werden verbrand in de crematoria.

Joden worden opgepakt, naar de trein geleid en afgevoerd naar een concentratiekamp.

Als je niet vergast werd, moest je in een lange rij gaan staan, werd je kaalgeschoren, en kreeg je een nummer op je arm getatoeëerd. Dat was dan je naam.

Het nummer van deze gevangene is 20013.

De vrouwen moesten in en rond de kampen werken, als kok of als sorteerder van de bezittingen van de aangekomen mensen.

Experimenten.

In de kampen werden ook experimenten gedaan met vooral kinderen. Ze kookten ze levend, of spoten gif in de lijfjes van baby's. Een hele beruchte dokter was Doctor Josef Mengele (zie plaatje)

Hieronder de plaatjes van de Experimenten.

LET OP!!! SOMMIGE AFBELDINGEN KUNNEN SCHOKKEND ZIJN!!!

Dit hoofdstuk ging over de vervolging van de joodse mensen. Er zijn in totaal ongeveer

!!!!!! 6 miljoen!!!!!!

Joodse mensen ter dood gebracht.

Dingen zoals dit kunnen maar één keer gebeuren. Of niet?

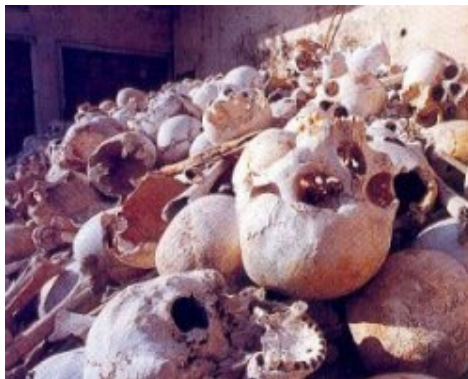
Twee dingen kun je zeggen:

1. Je moet dit soort dingen in hun tijd plaatsen. Er was grote armoede. En Hitler gaf hoop! Mensen geloofden hem blind.

2. Hitler liet mensen oppakken die niet voor hem waren. De mensen waren gewoon bang voor hem.

CAMBODJA, 1979.

De vreselijke verwoesting die de dictator Pol Pot heeft aangericht zijn vreselijk. De knekelvelden met miljoenen botten worden gevonden...

BOSNIË, 1992

De wereld is geschokt door de foto's van Kroaten en Moslims in een Servisch concentratiekamp. Maar toch reageert de wereld traag...

Opnieuw oorlogsvondst in Santpoort

Santpoort, 25 mei 2005 - Werd in april een schuilplaats en een brief uit de Tweede Wereldoorlog in Santpoort-Zuid gevonden, begin mei werd de Historische Kring Velsen (HKV) ingeseind over een vondst uit Santpoort-Noord. Terwijl de Canadese veteranen in Velsen waren, kwamen Eric Smit en Karin Heeremans op de proppen met stukken van een paar kranten, van een brief en enveloppe, een adresband en verpakkingen van sigaretten, chocolade en een fotorolletje, nagenoeg alles van Canadese makelij. De 'buit' werd gevonden tijdens de verbouwing van hun huis aan de Kerkweg. Tussen het plafond van de woonkamer vond het stel verpakkingen van Neilson's Rosebuds chocolate van 5 dollarcent, Neilson's Jersey Milk chocolate, Patterson's Wildfire chocolate bar, The new Oh Henry! Softer-creamier-more delicious Candy uit Montreal, Macdonald's Export cigarettes, Rothmans Pall Mall medium cigarettes en de Belgische verpakking van een filmrolletje van Gevaert. De twee brieven, waarvan slechts een klein deel werd gevonden, was door 'mother' met potlood geschreven, maar hele zinnen werden niet gevonden. Kennelijk werd het huis, blijkens een adresband, gebruikt door private Wilson J.R. van het Hast. & P.E. Regt. Een zekere Jackson van hetzelfde regiment kreeg, blijkens een verpakking, waarschijnlijk snoep, repen en tijdschriften van het thuisfront gestuurd door May Jones. De datum van de kranten was vanwege muizen niet meer te zien, maar aan de hand van de plaatsnamen kan vastgesteld worden dat het om een Canadese en Britse krant ging.

Guus Hartendorf kon Smit en Heeremans vertellen dat in hun huis en directe omgeving inderdaad sinds 8 mei 1945 Canadese militairen ingekwartierd waren. Het gaat om mannen van the Hastings and Prince Edward Regiment (Hasty P), veelal afkomstig uit Ontario en vanwege hun boerenafkomst wel 'plough jockeys' genoemd. Hun officieren waren in huize Duin en Kruidberg gelegerd. De Canadese veteranen keken verrast op toen ze de vondst zagen en meteen kwamen de verhalen over sigaretten en chocolade uitdelen los. Dit jaar was oud-strijder David Brown van the Hasty P uit Collingwood (Ont) er niet bij. Van hem weet Hartendorf dat hij in Santpoort gelegerd was. De inmiddels oud-voorzitter van de HKV probeert uit te zoeken of private Wilson of Jackson nog te achterhalen zijn. Hij blijft het melden van dergelijke vondsten, maar ook van ander historisch materiaal, aan de Kring op prijs stellen.

Hoofdstuk 5

Azië

In 1938 sloten Duitsland, Italië en Japan het drielandenpact. Deze afspraak hield in dat ze samen de wereld zouden veroveren. Japan zou Azië veroveren en Duitsland en Italië Europa. In 1939 veroverde Japan de Franse kolonie Indo-China, maar de grote aanval en de deelname aan de tweede wereldoorlog bleven uit tot 7 december 1941. Op die dag vielen de Japanners de Amerikaanse vloot Pearl Harbor aan. Amerika leverde wapens aan Engeland, en dus aan de vijand van Japan. De Amerikanen voelden zich bedreigd en zochten een plek om zich te kunnen verdedigen. Dat moest een plek zijn in de Stille Oceaan, omdat de andere zeeën te ver weg waren om goed aan te kunnen vallen. Daarnaast hadden ze een strijdmacht nodig om hun bondgenoten, de Filippijnen te verdedigen. De meest strategische positie was op Pearl Harbor op O'ahu een van de eilandjes op Hawaï. De Amerikanen stuurden er een grote vloot heen.

De aanval

Japan wou heel Azië veroveren en een Amerikaanse basis was een doorn in hun oog. Dus die basis moest weg. Op 7 december 1941 vielen Japanse gevechtsvliegtuigen Pearl Harbor aan. Amerika was compleet verrast en de aanval lukte.

Photo # NH 50931 Japanese torpedo attack on "Battleship Row", Pearl Harbor, 7 Dec. 1941

Nederlands Indië

Op 8 maart 1942 werd Nederlands-Indië door Japan bezet. De Indiërs waren verontwaardigd dat die adoe belanda's zo snel verslagen zouden zijn! Maar het was eigenlijk niet zo'n groot verschil. De Japanners waren soms even erg als wij. Alle Nederlanders, half Indiërs en Indiërs die voor de Nederlanders waren werden opgesloten in Jappenkampen. Dat was net zoiets als de concentratiekampen van de Duitsers. Ook heel berucht was de Birma-lijn. Dat was een spoorweg die dwars door de jungle van Birma liep. Hij wordt ook wel de dodenweg genoemd omdat voor elke biels wel iemand is gestorven.

Hoe Japan werd verslagen...

Toen Amerika bezig was met het bevrijden van Europa, vocht Japan door. Amerika was het gewoon klaar met Japan. Toen werd besloten om atoombommen te droppen. De eerste werd gedropt boven Hiroshima. Ze noemden hem de Little Boy, maar hij was niet bepaald klein! Hij werd gedropt op 6 augustus 1945. Het was een uraniumbom. Dat geeft zo'n paddestoelvormige wolk. (zie plaatje)

De tweede bom werd gedropt op Nagasaki. Deze heette de Fat Boy en was een stuk groter en moest meer doden geven. De vorige was vergelijkbaar met 15 kiloton TNT, en die op Nagasaki vergelijkbaar met 21 kiloton TNT. De doden bij Hiroshima waren er 70.000-80.000, en bij Nagasaki 35.000-40.000. Op de dag dat ze de tweede bom moesten droppen was er veel bewolking, en hadden ze niet goed gemikt.

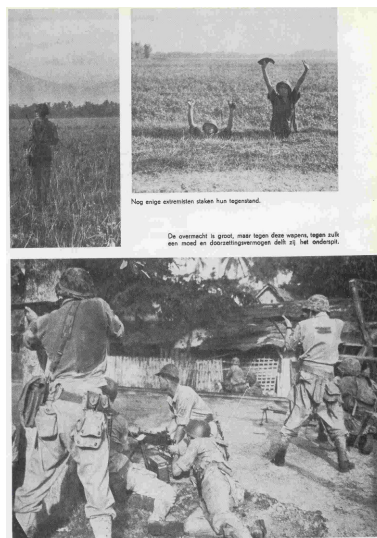

De bom op Nagasaki.

Toen de bom gevallen was, gaf Japan zich over. Zoveel doden was te veel. De meeste leiders hebben zelfmoord gepleegd omdat als ze zich overgaven, hun eer gekrenkt zou zijn.

Nederlands Indië

Toen Azië zich overhad gegeven, wou Nederlands-Indië onafhankelijk worden. Dat was onder leiding van ene Soekarno. Hij wou Nederlands India onafhankelijk maken. Maar Nederland wou er zelfs niet eens aan denken! Maar onder grote druk van de rest van Europa, liet Nederland indie gaan, en het veranderde in de Republiek Indonesia.

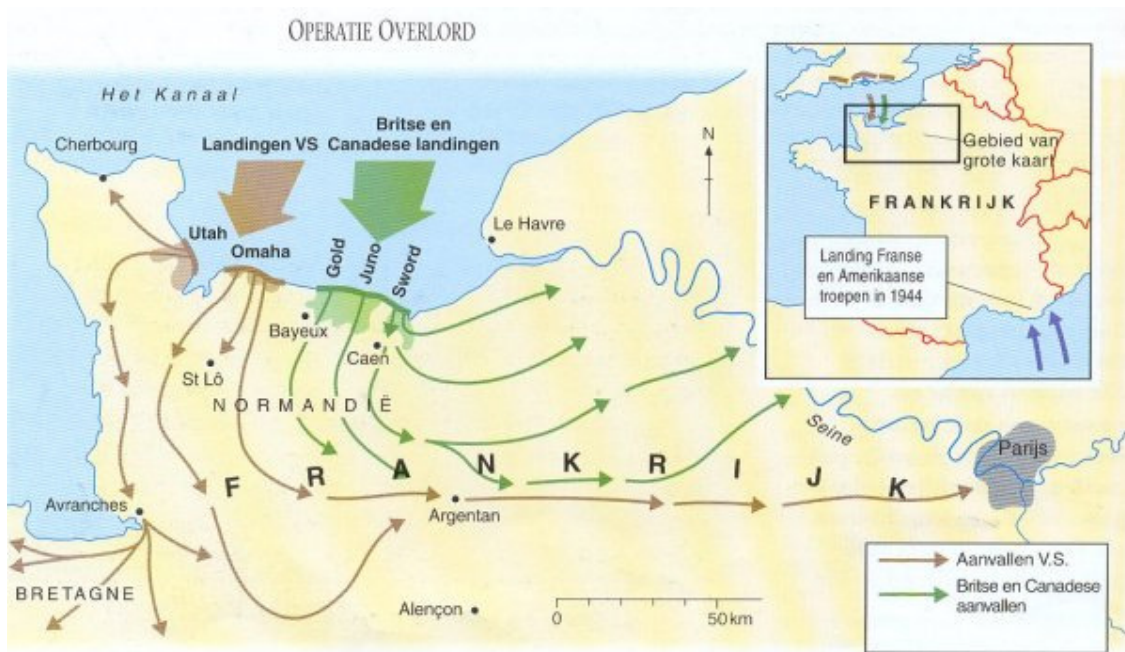

Hoofdstuk 6

De Bevrijding

De bevrijding in ons land.

De geallieerden hebben Normandië (Frankrijk) overgenomen. Dat was voor de Duitsers een grote verrassing. Die hadden verkeerde informatie gekregen en dachten dat ze in Calais aan zouden vallen. Maar om aan te vallen hadden ze toestemming van Hitler nodig, en die sliep!!! Niemand durfde hem wakker te maken...Deze operatie kreeg de naam operatie Overlord. Deze dag werd ook wel D-day genoemd.

de aanval op de kaart.

troepen komen Normandië binnen.

Toen de soldaten eenmaal bezig waren, kwamen ze ook goed op gang. Ze veroverden delen van Frankrijk, en de Russen rukten op tegen de Duitsers. De Duitsers werden verslagen en de Russische vlag werd op het rijksgebouw gezet. Hitler had ondertussen zichzelf in veiligheid gebracht in een bunker.

Nederland

In Nederland duurde de bevrijding wat langer dan gepland. De bevrijders wilden Arnhem innemen en zo Nederland bevrijden. Maar toen ging het mis...

Door slechte communicatie landden de para's verkeerd en de Duitsers waren te sterk. Ze kwamen te laat en het werd winter. Het was de koudste winter in eeuwen. Er was geen voedsel meer en iedereen had honger. Dat was de winter 44-45. Maar toen werd Berlijn ingenomen. Hitler pleegde op 30 april 1945 samen met zijn vriendin, Eva Braun, zelfmoord in zijn bunker. Hij met een pistool en zij met gif. Hij gaf opdracht om de lichamen te verbranden, zodat ze niets meer zouden vinden. Heel Duitsland was geschokt en gaf zich over. Op 10 mei 1945 viert Nederland feest!! We zijn bevrijd!!!!

De herdenking

Nederland herdenkt op 4 mei de doden die gevallen zijn tijdens de tweede wereldoorlog.

Koningin Beatrix legt dan altijd een krans bij het nationale monument op de Dam. Er wordt een toespraak gehouden en een eresaluut. Alle namen van slachtoffers worden opgelezen.

Dit beeld staat in Rotterdam ter herdenking van de bombardementen. Het hart is weggelaten omdat het hart van Rotterdam ook weg is gebombardeerd.

Westerbork

In Westerbork is er een enorme zee van sterren gemaakt met op ieder paaltje een jodenster voor een slachtoffer.

Dit is maar een klein deel van de sterrenzee op Westerbork.

In mei 2005 was het 60 jaar geleden dat we bevrijd werden. Dat werd gevierd tijdens dodenherdenking. Koningin Beatrix en president Bush waren er op het oorlogskerkhof in Margraten.

Hoofdstuk 7

Het interview met opa

Ik heb een interview gehouden met mijn opa, die heeft in Berlijn gewerkt voor de Duitsers. Zie bijlage.

Nawoord

Ik vond het best wel een leuk onderwerp om over te schrijven. Er is zoveel te vinden! Maar van sommige plaatjes krijg je de koude rillingen over je rug. Mijn oma en opa hebben de oorlog mee gemaakt en die hebben heel veel te vertellen. Mijn opa wou dat interview wel doen, dus zijn we op een zondag naar Friesland gegaan en hebben dat interview afgenomen. Het was wel moeilijk om alles in één werkstuk te moeten proppen. Hopelijk heeft het u gesmaakt!

Medialijst

- *Internet*
- http://members.home.nl/keesdebrouwer/wereldoorlog_II.htm
- <http://www.shoah.dk/>
- *de bibliotheek*
- *notities van de verhalen uit de klas*
- *mijn oma en opa in Friesland*
- *Tante Lies, zus van mijn oma*
- *Mijn tante Annelies die had spullen van haar schoonfamilie*

Woordenlijst

Fascisme- het beter vinden van eigen ras

D-day- Decision -day (beslissingsdag)

Herdenken- het herinneren/bij stilstaan van iets belangrijks

Paratroepen- militaire troepen gedropt uit vliegtuig

Private- soldaat/militair

Arisch- Het perfecte ras volgens Hitler, blauwe ogen en blond haar

Bijlagen

Interview met mijn opa

Interview met mijn opa.

De vragen worden gesteld door Inge van Gils en de antwoorden komen van opa.

Vraag: wanneer begon de oorlog voor u ?

Antwoord: de oorlog begon voor mij op 5 mei 1940 maar wij hadden al eerder last van de oorlog in ons gezin want mijn oudste broer moest in 1939 de militaire dienst in tijdens de mobilisatie die er een flinke tijd er voor dat de oorlog begon voor ons want die was al begonnen met het gevecht in Polen en toen moesten onze militairen al opkomen voor bewaking en klaar maken.

Vraag: wij waren toch neutraal?

Antwoord: Jawel maar dat wil niet zeggen dat al ben je neutraal je niet militairen hoeft op roepen om je land klaar te maken voor de verdediging.

Vraag: moesten uw familie of vrienden het leger in ?

Antwoord: Mijn oudste broer moest het leger in want hij had een speciale taak als militair want hij was al eerder in het leger geweest en als er een oorlog aan zat te komen dan werden zij eerder opgeroepen als kwartiermeesters dat is een officier of een onderofficier die plaats moet maken voor de opgeroepen soldaten die bijvoorbeeld ergens moeten slapen of ergens ondergebracht kennen worden.

Vraag : zaten mensen die u kenden ook in het verzet ?

Antwoord: nee in het begin niet later wel maar ik zat in Duitsland dus hier in Nederland weet ik het niet maar in Duitsland kenden ik wel mensen die in het verzet zaten.

Vraag: Wanneer moest u naar Duitsland ?

Antwoord: in 1942 nee, in 1943, juni 1943

Vraag : wat moest u er precies gaan doen ?

Antwoord: ik moest gaan werken in een fabriek als leerling tekenaar

Vraag: wanneer mocht u terug ?

Antwoord: in juni 1945, eind juni 1945

Vraag: u ben t daar twee jaar gebleven?

Antwoord: Ja

Vraag: door wie bent u bevrijd ?

Antwoord: Door de Russen

Vraag: niet door de Engelsen?

Antwoord: nee, we hadden wel in die tijd, maar dat waren krijgsgevangenen Engelsen en Amerikanen die ook in Berlijn afgeschoten waren met vliegtuigen, ja dat gebeurt, ook daar vallen onder die legers doden, dat is dan heel triest.

Vraag: zat u zelf in het verzet ?

Antwoord: nee

Vraag : had u een fiets ?

Antwoord : ik had een fiets tot begin 1942, de winter van 1941, 1942 en toen hadden we geen banden meer

Vraag: mensen die u kent zijn die ook in een concentratiekamp geweest ?

Antwoord: ja, heel veel ja er zijn op een gegeven moment in de gemeente Velsen ruim drie honderd jongelui, mensen tot 24 jaar naar Amersfoort en later naar Duitsland getransporteerd. Eerst in het beroemde kamp Amersfoort zijn ze gebleven en daaruit van daar naar Duitsland getransporteerd. En daar zijn er heel wat niet van teruggekomen. Er zijn er ook teruggekomen die heel kort er op overleden zijn in Nederland, dus na de oorlog.

Vraag: Moest u wel eens schuilen voor de Duitsers ?

Antwoord: nee, niet voor de Duitsers wel voor de bombardementen in Berlijn maar niet voor de Duitsers.

Vraag: ook niet voor de razzia's ?

Antwoord: nee, dat gebeurde in het laatste jaar van de oorlog en toen zat ik in Duitsland. We hebben wel op moeten passen tijdens de februaristaking in 1941. Toen kregen we wel een waarschuwing dat we maandags weer moesten werken anders zouden we opgehaald worden.

Vraag: waar woonden u toen er oorlog was ?

Antwoord: in Velsen,

Vraag: op de Lijsterlaan?

Antwoord: nee, daar woonden oma. Wij woonden bij het dorp Velsen, dat waren rijkswoningen en die stonden vlak langs het Noordzee kanaal en naast die woningen waren bunkers gebouwd en daarom moesten wij weg.

Vraag: heeft u Beeckesteyn gezien in de oorlog?

Antwoord: Daar zaten eerst Nederlandse militairen in later Duitse militairen.

Onder in het huis waren paardenstallen.

Vraag: heeft u de hongerwinter meegemaakt ?

Antwoord: Ja, die heb ik wel meegemaakt maar geen last van gehad want ik zat in Berlijn

Vraag: Dus U heeft een groot deel van de oorlog gemist ?

Antwoord: Ja dat hebben we gemist.

Vraag: er waren in Duitsland geen problemen ?

Antwoord: nee, want Berlijn was een hele grote stad en dat hebben ze tot het uiterste voorzien van eten. Het was een stad van 4 miljoen inwoners, op het laatst waren er 6 miljoen inwoners. Zoveel vluchtelingen zaten in Berlijn die uit het oosten naar Berlijn waren gekomen en zoveel vreemdelingen waren er om te werken want al die Duitse jongens en mannen moesten naar het front en dat werd dan gewisseld door buitenlanders niet alleen Nederlanders, Belgen, Fransen, Polen, Russen, Roemenen, Hongaren, Italianen, al die mensen kwam je tegen met werk. Wij zaten in een klein fabriekje ondergebracht om te slapen maar beneden ons zaten een groep Fransen met Italianen maar er zaten ook mensen uit Rusland die eerder naar Duitsland gevlucht waren en die noemden we Wit Russen. En die werden ook al gebruikt als arbeidskrachten. Iedereen werd naar Duitsland gehaald om te werken omdat Duitsland zijn eigen mensen naar het front stuurde. Ze hadden veel meer mensen nodig om diverse dingen te maken. Mijn broer bijvoorbeeld moest elke dag locomotieven maken omdat er zoveel kapot gingen in en door de oorlog. Maar ook goederen wagens hebben en ook waar je mensen in kan vervoeren maar die werden ook kapot gemaakt dus er moesten iedere keer weer nieuwe spullen gemaakt worden. Dat ging precies hetzelfde met auto's, auto's aan het front hadden maar een kort leven net zoals mensen aan het front een kort leven hebben dus je had van alles nodig. Treinen auto's vrachtwagens geweren dus heel veel maken en dus heb je ook veel mensen nodig. En in Duitsland ging er veel kapot door de bombardementen en dat moest ook gerepareerd worden.

Vraag: wat was de ergste ervaring in de oorlog.?

Antwoord: Bombardementen, het ergste voor ons was de bombardementen, daar kon je niks tegen doen, die komen uit de lucht vallen en het enigste wat je kon proberen is bepaalde bommen uit het huis te werken en op straat te gooien en ze daar uit laten branden. De ergste ervaring die ik zelf heb gehad is datje hebt loopgraven die afgedekt werden met betonplaatjes en daar overeen grond. Als het droog is dan gaat zo'n bom er niet doorheen maar als de grond nat is er valt een fosforbom op dan slaat hij er doorheen en dat gebeurde toen wij in de loopgang waren. Een franse jongen kreeg de volle laag over zijn schouder en knieën en dat is wel het ergste wat je mee kan maken. Daar kan je niks tegen doen. Alleen als het rustig is om dan de loopgraven weer gangbaar.....

Vraag: door wie bent u bevrijd?

Antwoord: door de Russen aan het einde van de oorlog.

Vraag: dus u heeft niet meegemaakt dat Nederland werd bevrijd?

Antwoord: Nee, toen zat ik in Berlijn, oma heeft de bevrijding wel meegemaakt.

Vraag: hoe wist u dat de oorlog over was:?

Antwoord: Toen werden wij door het Russische leger verzameld, er werden kleine Russische groepen gevormd die door Berlijn alle buitenlanders verzamelde er naar gebieden buiten de stad gebracht en daar moesten we bij elkaar blijven tot we eventueel naar huis gebracht werden. Maar dat duurde wel een poosje. Want oorspronkelijk was het zo dat alle buitenlanders werden uitgewisseld tegenover Russen die in het Westen zaten.

Vraag: dus de Russen waren net erg als de Duitsers?

Antwoord: nee, de Russen hadden helemaal geen slechte bedoelingen met ons.

Dit waren de vragen dank u wel.